

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI
istenebilmektedir.

Danıştay Sayın Başkanlığı'na,

- DAVACI** : Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TÜTEK)
adına Genel Başkan Aykut Güker
- VEKİLİ** : Avukat Ergem Samsal
Kızılay, Bayındır sok. 22/2, Hittit Ap. - ANKARA
- DAVALI** : Ankara Valiliği - ANKARA
- KONUŞU** : Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TÜTEK)'in faaliyetten elikoyulması-
na ilişkin, davalı Ankara Valiliği'nin 7.2.1977 gün ve 1119 sayılı
işleminin iptali ve yürütmesinin durdurulması isteği.

Davacı Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TÜTEK); 1971 yılında, "teknik elemanlar arasında birliği sağlamak, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve Anayasa hükümlerinden kaynaklanarak teknik elemanların temel hak ve özgürlüklerini yurt çakarlarına değraltusunda savunmak, geliştirmek ve sorunları ile ilgili çalışmalar yapmak" amacı ile kurulmuş olup, 1930 sayılı Dernekler Kanunu'na göre faaliyet göstermektedir.

5.2.1977 günü Aykut Güker, Erhan Tezgür ve Gültekin Gemioglu tarafından, "Ekono-
mik ve Demokratik Haklar Mitingi" konulu bir toplantı ve yürüyüş düzenlenmiş,
bu toplantı ve yürüyüşe TÜTEK, TÜM - DER ve TÜB - DER de dahil olmak üzere 16 dernek,
oda ve kuruluş katılmıştır.

7.2.1977 tarihinde, davacı Dernek, bu toplantı ve yürüyüş nedeniyle, davalı
Ankara Valiliği'nin 7.2.1977 gün ve 1119 sayılı işlemi ile faaliyetten elikoyulmuş
ve Dernek binası mühürlenmiştir.

Dava konusunun gerekeceği kapatma kararının bir örneği, ebelik ve yazılı olarak
davalı Ankara Valiliği'nden istenmiş ve karar tarafımıza verilmiş, aynı karar
ile faaliyetleri yasaklanan üç Dernek karar ilgilendirilmediği için, kararın bir örne-
ğinin verilmesi için yazılı olarak başvurulmuş ve, karar verilmemiş gibi, işbu
dilekçenin alındığına dair bir yazı keza verilmiştir.

Davalı Ankara Valiliği tarafından baciye yapılan ve bir örneği ilişikte sunulan
açıklamaya göre, faaliyetten elikoyulma nedenleri şöyle gösterilmektedir:

a. Toplantı alanında tertip heyeti tarafından değil, TÜTEK, TÜM - DER ve TÜB - DER
tarafından düzenlenmiştir.

b. Tertip heyeti tarafından Ankara Valiliği'ne verilen 2.2.1977 tarihli dilekçe
ile toplantıya gelenlerin oranmasını ve yürüyüş kollarının aranmasını istenmiştir.

e. Afifler silâhla renklere astırılmış, pankart taşınma bahanesi ile özel imal edilmiş sopalarla toplantı yerine gelineceği sağlanmış ve böylece kamu düzenini bozmak amacı güdülmüştür.

d. Bazı idare mahkûmları ve güvenlik kuvvetleri ile çarpışırken ölen kişilerin cesetlerinin toplantı alanına getirilmesine göz yumulmuş, Türk Devletini hürme amaçlı na pankartlar taşınmasına, sloganlar söylenmesine müdahale edilmiştir.

e. 40 kişinin yaralanmasına rağmen, toplantının süzülme ve düzenini sağlayacak önlemler alınmamış, Hükümet Komiseri'nden yardım istenmemiştir.

f. Düzenlenen toplantıda Mececi ve Leninçiler ikiye ayrılmış, toplantıda silâh kullanıldığı halde yönetin kurulu sessiz kalmıştır. Bunun anlamı, daha çok kan akması istemek, kamu düzenini ve millî güvenliğini bozmaktır.

g. Böylece davacı Dernek, Anayasa'nın 20. maddesindeki devletin düzeni ve sükunetiyle bütünlüğüne, millî güvenliğine ve kamu düzeninin korunması ilkesine uymaması, illegal bir kuruluş haline gelmiştir.

Davalı Ankara Valiliği'nin işleminin gerekçelendirilmiştir. Hukuka ve kanuna aykırı olan işlem, iptal istemi ile mahkemelerine getirilmiş bulunmaktadır.

Anayasa'nın 114. maddesi, "idarenin her türlü eylem ve işleminin karşı yargı açaktır" demektedir. Danıştay Kanunu'nun 29. maddesinin (a) bendi, hiçbir istisna tanımadan tüm idari kuruluşları ve davaları görmek ve gözetilmek görevini Danıştay'a vermiştir. 1630 sayılı Dernekler Kanunu'nun 45. maddesinde bir tedbir olarak derneklerin faaliyetten elkonulması hakkında ilgili valiliğe bir takdir yetkisi vermiştir. Bu yetki kullanılarak tesis edilen işlemin idari bir işlem olduğundan kuşku yoktur. Her ne kadar 1630 sayılı Kanun'un 45. maddesinde bu idari tedbirle ilgili olarak yargı yeri belirtilmiş ise de, maddenin düzenleniş biçiminden adli yargı organının ancak bu idari işlemi incelemek hukuka ve suç unsurları açısından inceleyebileceği anlaşılmaktadır. Oysa idari işlemler; yetki, sebep, şekil, konu ve maksat yönlerinden de, yani idare hukukuna büründen de incelenmek gerekir. Adli yargı organına bu tür işlemleri, bu yöleriyle inceleyebilmesi görevi dağıtılmış ve olanaksızdır. Şu taraftan 1630 sayılı Kanun'un 45. maddesi, bu tür işlemlerden hakları ihlal edilenler için, adli yargı organına başvurmak yolunu koymamaktadır. Danıştay Kanunu'nun 30. maddesine göre, bu hallerde zarara uğrayanların başvuracağı yargı yeri, Danıştay olarak saptanmıştır. Davanın konusu idari işlem, idari yargı denetimine tabi görülmesi halinde, zarara uğrayanlar açısından idari işlem, Anayasa'nın 114. maddesine aykırı olarak yargı denetimi dışında kalması gibi bir sonuç doğuracaktır ki, bu sonuçla hukuka, Anayasa'nın 31. maddesi ile düzenlenen "hak arama özgürlüğü" ilkesine aykırı düşecektir.

Nitekim, daha önce TÜB - DSK'nin faaliyetten elkonulması hakkında Ankara Vali-

liği'ne tnais edilen işlen nedeni ile davada, Danıştay 12. Dairesi, 1978/2449 sayılı dosya ile inceleme yaparak, inceleme görevinin Danıştay'a ait olduğuna dair karar vermiştir.

Bu nedenle dava konusu işlen, Danıştay'ın denetimine getirilmektedir.

Dava konusu işlen, 5.3.1977 günü Tandoğan alanında Aykut Güker, Erhan Tesgör ve Gültekin Gasioğlu tarafından düzenlenen toplantı ve yürüyüşten kaynaklanmaktadır. Bu toplantı, kamu görevlilerinin ekonomik ve demokratik haklarını savunmak ve kamuoyuna duyurmak amacıyla düzenlenen yasal bir toplantıdır. 171 sayılı Kanun hükümlerine göre tertip heyeti tarafından gerekli bütün başvurular yapılmış, bununla da yetinilerek toplantı ve yürüyüşün kamuoyuna uygun ve düzenli bir biçimde yürütülmesi amacıyla Sayın Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa ve İşleri Bakanlığına dilekçeler verilerek toplantının huzur ve sükunet için gerekli ve yeterli tedbirlerin alınması da istenmiştir. Ayrıca toplantıdan önce toplantı ve yürüyüşün amaçlarına uygun sloganlar ve pankartlar liste halinde hazırlanmış toplantı ve yürüyüşe katılacak kişi ve örgütlere duyurulmuştur. Gerek toplantıdan önce ve gerek toplantı esnasında sürekli anonslar yapılarak, tertip heyetince saptanan sloganlar dışında slogan kullanılmaması ve pankart taşınmaması örgütlere, kişilere ve topluluğa bildirilmiştir.

Toplantı yerine toplantıya katılmaya karar alan örgütlerin dışında kalan örgütlerin alınmaması için toplantı yöneticileri ve yardımcuları bütün çabayı göstermişler ve gereken önlemleri almışlardır.

Toplantı, yapılan başvuruya uygun olarak saat 12.00'de başlamıştır. Toplantı başladıktan önce toplantı yerine gelen yabancı bir grup toplantıyı sabotaj etmek amacıyla topluluğa bir saldırı da bulunmuşsa da, toplantı yöneticileri ve yardımcuları tarafından bu saldırı önlenmiştir. Daha sonra da saat 12.00 olduğunda toplantı başlamıştır. Toplantı ve yürüyüşün devamı sırasında Kurtuluş Alanı'na, yani dağılım yerine gelene kadar herhangi bir olay olmamıştır. Kurtuluş Alanı'nda topluluğa toplantı ve yürüyüşün sona erdiği ve dağılımları anons edilerek bildirilmiş ve topluluk dağılmaya başlamıştır. Yani toplantı sona ermiştir.

Toplantı ve yürüyüş böylece bittikten sonra Hükümet Komisyonu tertip heyetinin ve orada bulunan kişilerin yanında tertip heyetinden Gültekin Gasioğlu'na toplantının kamuoyuna uygun ve düzenli geçtiğini, bundan memnun olduğunu söyleyerek teşekkür etmiştir.

İşte böylece toplantı bittikten sonra ve topluluk dağılırken eilimli saldırgan bir grup, Cebece istikametinden gelerek dağılmakta olan gruba saldırmıştır. Bu saldırı karşısında, olay yerinde bulunan güvenlik görevlileri kendilerine düşen görevi yapmadığı gibi, saldırganları da bu eylemine göz yummuş ve saldırı sonunda

Bu olay, yukarıda da açıkladığımız gibi toplantı bittikten sonra meydana gelmiştir. Toplantı ve yürüyüşün başlaması, gelişmesi ve sonuçlanması bu şekilde olmuştur.

Ankara Valiliği, toplantı ve yürüyüşün tertip heyeti tarafından değil, TÜTEB, TÜM - DER ve TÖB - DER tarafından düzenlendiğini iddia etmektedir. Oysa bu iddia gerçeğe aykırıdır. Gerek başvurma dilekçesinde ve gerekse Sayın Cumhurbaşkanlığına yapılan başvurmalardan ve yapılan konuşma metinlerinden, toplantının TÜTEB, TÜM - DER ve TÖB - DER tarafından değil, tertip heyetini oluşturan kişiler tarafından düzenlendiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu, Hzmezi ilişkisinde sunulan, Ankara Valiliği basın bülteninde birinci paragrafında da belirtilmektedir.

TÜTEB, TÜM - DER ve TÖB - DER de Steki, 13 demokratik kitle örgütü gibi, bu toplantıya katılmışlardır. Bu nedenle toplantı ve yürüyüşün bizzat örgütler tarafından düzenlendiği iddiası geçersiz kalmaktadır.

171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkındaki Kanun'un 13. ve sonraki maddelerine göre, toplantı ve yürüyüşlerde meydana gelebilecek kanuna aykırı olaylardan sorumlu olanlar tertip heyeti ya da toplantı yöneticileridir. Toplantıda söz gelimi kanuna aykırı olayların meydana geldiği kabul edilse bile, bunlardan TÜTEB'i sorumlu tutmak, kanuni ölçülerle imkansızdır. Davalı Valilikçe Bernek hakkında yapılan faaliyetten alıkoyma işlemi, bu açıdan kanuna ve olaya aykırıdır. Toplantıya katılan diğer 10 u aşkın dernek ve kuruluş hakkında işlem tesis edilmemesi de bunu göstermektedir.

Davalı Valilik, tertip heyeti tarafından Ankara Valiliğine verilen 2.2.1977 gültü bir dilekçe ile toplantıya gelenlerin aranmasını, yürüyüş kollarının durdurulmasını istendiğini, bunun da maksatlı olduğunu ileri sürmekte ise de, bu iddia da gerçeğe aykırıdır. Gerek bu dilekçe ve gerekse Sayın Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa ve İçişleri Bakanlığına verilen dilekçeler iddianın aksine, toplantının selânetle yapılması için gerekli tedbirlerin alınması doğrultusunda. Her türlü güvenlik tedbirinin alınmasını isteyen bir tertip heyetinin güvenlik kuvvetleri tarafından bu yönde yapılacak iyi niyetli çabalara karşı çıkması mantıksız aykırıdır.

Davalı Valilik, bir gerekçe olarak da, toplantı afişlerinin silüetli gençlere atıldığını ve pankart taşıma bahanesi ile sopalarla toplantı alanına gelmesini engellediğini bunun da kamu düzenini bozmak amacıyla yapıldığını iddia etmektedir. Toplantıdan önce yapılan afişleme olayı, toplantı ve yürüyüşün düzenli ve 171 sayılı Kanunla ilgilendirilmiştir. Çünkü tertip heyetinin ve toplantı yöneticilerinin görevleri toplantının başlama saati ile sınırlı olarak sınırlıdır. İddia bu açıdan geçersiz olduğu gibi, ekte sunulan Ankara Basın Servisi'nin 4.2.1977 gün ve 1977/119 - 32 sayılı iddianamesi içeriği de iddianın yanlış olduğunu göstermektedir.

kişi bulunmaması, afişleme yapan kişiler üzerinde silah çalınmıştır. Bu iddianame, ileri sürülen iddianın asılsız ve gerçek dışı olduğunu kanıtlamaktadır.

Pankart cepalarının toplanma yerine maksatlı olarak getirildiği iddiası da her türlü ciddiyette usak bulunmaktadır.

Dava konusu işlemle, üzerinde durulan olaylardan birisi de, idam mahkûmlarının ve güvenlik kuvvetleriyle görüşürken dışların resimlerini toplantı alanına getirilmesine göbe yasadır. Yukarıda açıklanmış gibi, toplantıda kullanılacak sloganlarla başlanacak afiş ve pankartlar toplantıdan önce tertip heyeti tarafından seçilmiş ve toplantıya katılacak örgütlere duyurulmuştur. Tertip heyeti tarafından başlanılan görüşülen pankartlar, 171 sayılı Kanun'a göre, kendileri tarafından izin edilmiştir. İmsali pankartlar dışında yabancı gruplar tarafından başlanan, imzasız pankartların tertip heyetini bağlamayacağı ve tertip heyeti için sorumluluk doğurmaya ceza çektir. Öte yandan, toplantı alanında tertip heyeti tarafından seçilmiş slogan, afiş ve pankartlar dışında slogan kullanılmaması, ve pankart taşınmaması yöneticiler tarafından sürekli olarak topluluğa emredilmiştir. Bu açıdan emredilen pankartlara göbe yasadığı iddiası da, gerçeğe aykırıdır. Bu pankartlar, tertip heyetinin sorumlu kılınacağı gibi, TUTAN'da da ilgilendirilmektedir.

Yukarıdan beri açıklama noktalarında belirtildiği üzere, olayların istenmeyen biçimde gelişmesinde toplantı ve yürüyüş düzenleyen ve yöneticilere herhangi bir kusur yüklenmesi söz konusu olamaz. Eğer yöneticilerin toplantı ve yürüyüş sağlamak isteyerek kendi slogan ve afişlerini kullanan yabancı gruplara engel olmak konusunda kesin tavırları olmasaydı herhangi bir olay çıkmazdı. Olay tabiiyle kusur uygun olarak toplantı ve yürüyüş yapmayı amaçlayan yöneticilere engel olmak ve onları güç duruma sokmak amacıyla çıkarılmıştır; bunun sorumluluğunun davacı derneğe yüklenmesi mümkün değildir.

Dava konusu işlemle gerekçe olarak gösterilen ve 40 kişinin yaralanmasına rağmen, toplantının silku ve düzenini sağlayacak tebirlerin alınmaması ve hukümet komisyonundan yardım istenmesi iddiasına gelince:

Yukarıda açıklanmış gibi, bu yaralanma olayları, toplantı bittikten, topluluğu dağılması, toplantı yöneticileri tarafından halka bildirildikten sonra meydana gelen soldarların ardından vaktubulmuştur. 171 Sayılı Kanun'un toplantı yöneticilerinin görev ve sorumluluklarını gösteren 8. maddesinin son fıkrasına göre, "Tertip Heyetinin ve toplantı yöneticilerinin sorumlulukları, toplantı sona erinceye kadar devredir". Bu maddeye göre, toplantı sona erdikten sonra meydana gelen olaylardan tertip heyeti ve toplantı yöneticileri sorumlu tutulamazlar. Kaldı ki, bu olaylardan sorumlu tutulabilecek kişiler varsa, bunlar da, tertip heyeti ve toplantı yöneticileri

leri olup, TÜRKB değıldir. Burada toplantı bittikten sonra yabancı gurupların yaptıkları saldırıların önlenmesi görevi güvenlik kuvvetlerine aittir. Güvenlik görevilerinin yerine getirmedikleri bir görevden dolayı toplantı yöneticilerini ve TÜRKB'ı sorumlu tutmak 171 sayılı Kanun'un 8. maddesi hükmüne aykırı düşmektedir.

Dava konusu işlemlerde ileri sürülen iddialardan birisi de, TÜRKB'ın revizyonistler ve devrimci yarıdevrimler olarak ikiye ayrıldığı ve toplantıda daha fazla kan akması ve daha büyük olay çıkmasının teşvik edildiğidir. Toplantı ve yürüyüşün ke-sanen devlet memurlarının, kamu görevlilerinin ekonomik ve demokratik haklarına sa-ınmaktadır. Tertip heyeti, teknik eleman, memur ve öğrencilerden oluşmaktadır. Kamu görevlilerinin ekonomik ve demokratik haklarının savunulması, tertip heyetinin kişiler olarak mesleklerini ilgilendirdiği gibi, toplantı ve yürüyüş hataları kararı alan TÜRKB'ın da bulunduğu amaç ve faaliyet maddesine tamamen uygundur. Bu da, ne tertip heyetinin ve ne de davacı derneğin amaç dışına çıkması durumunu göstermektedir. Ankara Valisinin basına açıklamasında yer alan ve işleme gerekçe olarak gösterilen Leminali ve Maccu ayarlamaları yapmak da geçerli olmak gerekir. Miting saldırak bir gurupla ilgili bu suçların davacı derneğin ba-lanmayacağı ve suç iddialardan ileri geçmeyeceği açıktır.

Yukarıda açıkladığı gibi, toplantı bittikten ve toplantının bitimi ilan edildikten sonra silahla yaralama olayı meydana gelmiştir. Toplantının bitmesi ile, görevi ma-oren toplantı yürütüşleri bu olaylardan sorumlu tutmak mümkün değildir.

TÜRKB'ın Anayasa'nın 29. maddesinde gösterilen Devlet'in ünkesi ve Milletiy-le bütünlüğü, Milli Güvenlik, Kamu Düzenini ilkelere uyumunu ve illegal bir kuruluş haline döndüğü iddiası da yetkili organlarca verilmiş kararlara ters düşmektedir.

Dava konusu işlemin gerçekten kamu yararı düşümlerle yapılmış bir işlem olmadığı ve aslında siyasal baskı yararları elde etmek amacıyla yapıldığı açıktır.

Davalı Valilik, tesis ettiği işlemlerde, milli güvenliğin ve kamu düzeninin ihlali edildiği iddiasını 5.2.1977 günü yapılan toplantıdaki olaylara dayandırmaktadır. Yabancı bir gurup tarafından toplantı bittikten sonra yapılan saldırı neticesinde ortaya çıkan olayın milli güvenlik ve kamu düzeni ile ilişkisini kerak mümkün değildir. Hükümet komiseri 171 sayılı Kanun hükümlerine göre, kamu düzeninin ve milli güvenliğinin ihlali edilmesi halinde bir yana, toplantının devamını inkasız hale getiren olaylarda toplantıyı dağıtma yetkisine sahiptir. Hükümet komiseri toplantıda böyle bir tehbire ve müdahaleye ihtiyac görmediğine göre, toplantı ve yürüyüşün kanunlara uygun bir biçimde devam ettiğini kabul etmek sorumludur. Bir taraftan

hükümet komisyonlarının ve güvenlik kuvvetlerinin toplantıya ve olaylara müdahale etmesini normal karşılamak, öte yandan, milli güvenliğine ve kamu düzeninin ihlali edildiğini ileri sürmek, açık bir çelişki yaratmaktadır. Bu da, davalı Vali H. için iddialarının aşırı ve dayanaksız olduğunu göstermektedir.

Davalı Ankara Valiliği, tüm başvurulara rağmen, gerekli güvenlik tedbirlerini almayarak, içine düştüğü zor durumdan kurtulabilmek amacı ile bu işlemi teşvik ettiği inancında olduğunu ifade etmek isteriz. Böyle bir amaçla ise, idare hukukuna temel ilkelerine aykırıdır.

Davacı Tüm Teknik Elemanlar Derneği 10 000 üyesi bulunan ve 40 kadar şubesiyle Türkiye düzeyinde örgütlü bir teknik eleman örgütüdür. Davanın konusu işlemin uygulanmasıyla derneğin genel merkez ve şubeleri faaliyetten yasaklanmış, ve kapıları mühürlenmiştir. 10 000 mimar, mühendis, teknisyen, tekniker ve diğer teknik elemanların eğitim sorunlarına ilişkin çalışmalar, dernekçe bakılan devalar durmuştur. Özellikle önemli işlerin işleme alınmaması ileride giderilmesi mümkün olmayacak zararlar yaratmaktadır. Bu zarar, gidermek başka amaçlar da ortaya koyacaktır.

Üye ünitelerinin toplanmaması, ancak bu amaçla kiralarla idaresinin devam edeceği, tükük bütçelerince üyelere yapılacak sosyal yardımlar derneğin maddi zararlarını ortaya koymaktadır.

Bu nedenlerle, yürütmenin durdurulmasını istemek zorunda bulunmaktadırlar.

SONUÇ : Belirtilen nedenlerle, davacı Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TUTED)'in faaliyetten alıkonulmasına ilişkin, davalı Ankara Valiliğinin 7.2.1977 gün ve 1119 sayılı işleminin iptaline, ortaya çıkacak zararların yer tanınmaması bakımından yürütmenin durdurulmasına ve yargılama giderlerinin davalı Ankara Valiliğine yükletilmesine karar verilmesini, arz ederim. 9.2.1977

Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TUTED)
adına Genel Başkan Aykut Çöker vekili
Avukat Erşen Samsal